

NAC 2015

Biodiversity in Ecosystem Service

สุทธิวรรณ ธรรมสกันธ์
Life Cycle Assessment Laboratory, NSTDA

บริการจากระบบนิเวศ

Ecosystem services are the direct and indirect contributions of **ecosystems** to human well-being (TEEB).

คุณค่าระบบนิเวศและ ความหลากหลายทางชีวภาพ

การเป็นแหล่งเสบียง Provisioning services

เช่น อาหาร ไม้ ของป่า
น้ำ สมุนไพร

การควบคุมกลไกของ ระบบ Regulating Services

เช่น ให้อากาศบริสุทธิ์ ควบคุมอุณหภูมิ การไหลของน้ำ การยึดเกาะดิน พืชคลุมดิน กำจัดศัตรูพืช

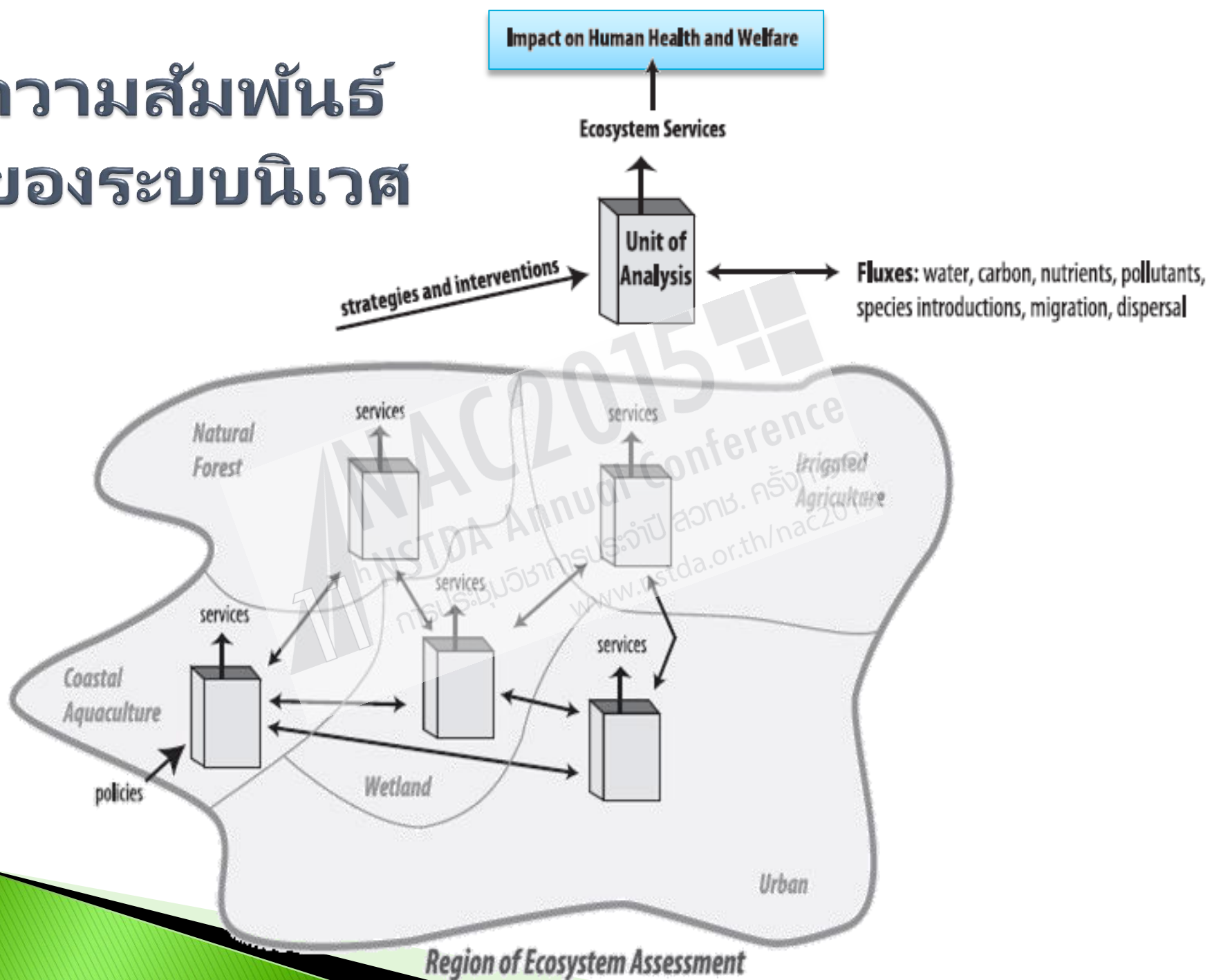
ด้านสังคมและวัฒนธรรม Cultural and social Services

เช่น การท่องเที่ยว การสร้างผลงานทางศิลปะ

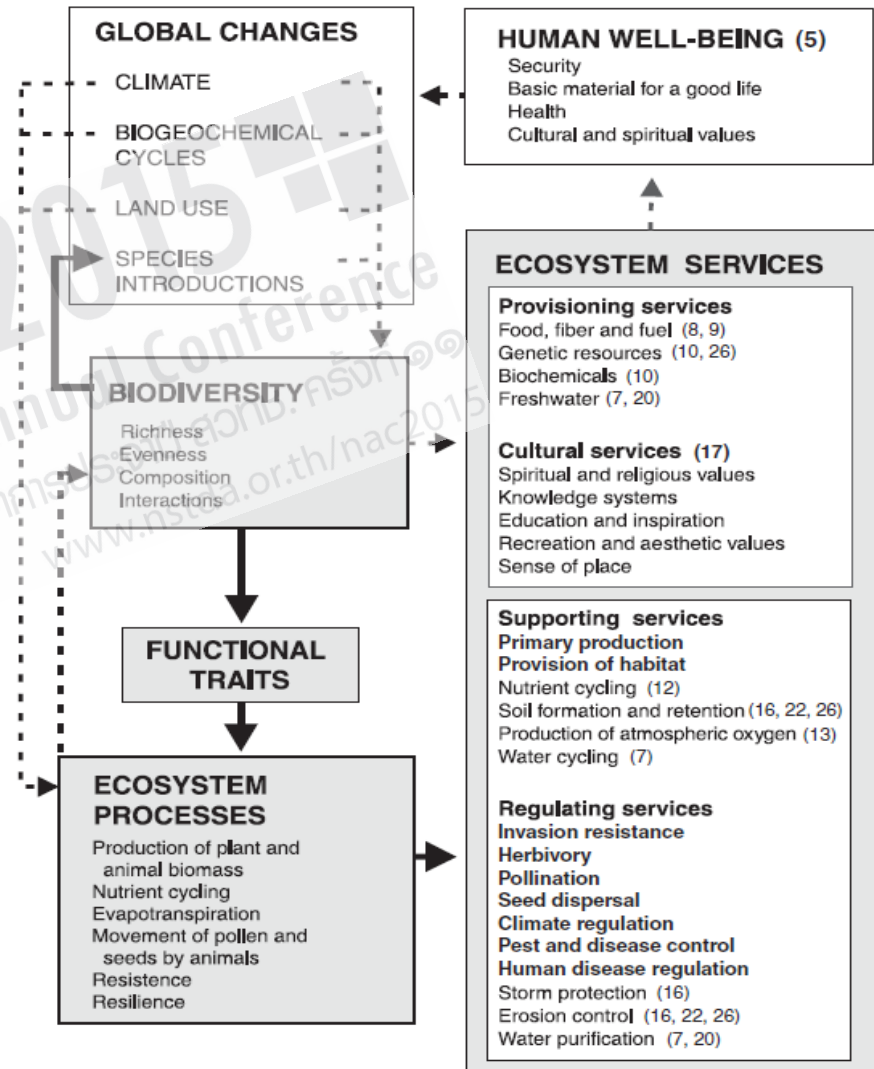
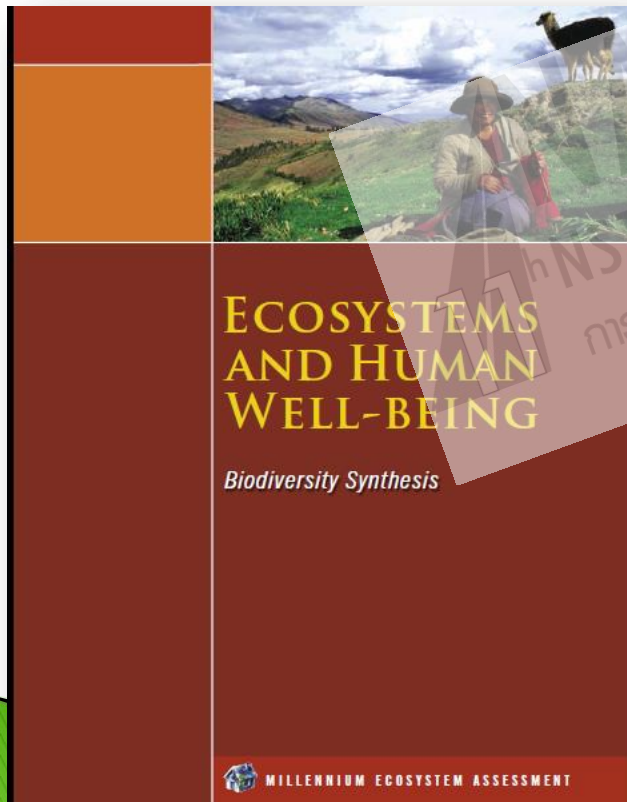
การเป็นที่อยู่อาศัยและหลบภัยของสิ่งมีชีวิต (Habitat or Supporting Services)

เช่น ถิ่นอาศัย ที่หาอาหารของสิ่งมีชีวิต
แหล่งเพาะพันธุ์ แหล่งพันธุกรรม

ความสัมพันธ์ ของระบบนิเวศ

ความสัมพันธ์ของระบบนิเวศและ ความเป็นอยู่ของมนุษย์

การวิเคราะห์บริการจากระบบนิเวศใน EU

Services	Ecosystems	Agro ecosystems	Forests	Grasslands	Heath and scrubs	Wetlands	Lakes and rivers
Provisioning							
Crops/timber		↓	↑			↓	
Livestock		↓	=	=	=	↓	
Wild Foods		=	↓	↓		=	
Wood fuel			=		=		
Capture fisheries						=	=
Aquaculture						↓	↓
Genetic		=	↓			=	
Fresh water						↑	↑
Regulating							
Pollination		↑		=			
Climate regulation						=	=
Pest regulation		↑		=			
Erosion regulation			=		=		
Water regulation			=		↑	↑	=
Water purification						=	=
Hazard regulation						=	=
Cultural							
Recreation		↑	=	↓	↑	↑	=
Aesthetic		↑	=	=	=	↑	=

Status for period 1990–present ■ Degraded ■ Mixed ■ Enhanced ■ Unknown Not applicable

Trend between periods

↑ Positive change between the periods 1950–1990 and 1990 to present

↓ Negative change between the periods 1950–1990 and 1990 to present

= No change between the two periods

การประเมินมูลค่าของระบบนิเวศ

เป็นเครื่องมือการจัดการในเชิงนโยบายเพื่อ
สร้างรายได้หรือการจ่ายค่าบริการให้กับระบบนิเวศ

PES: Payment for Ecosystem Services)

การประเมินมูลค่าของระบบนิเวศ

ที่มา: การจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ **Payment for Ecosystem Service: PES :** สำนักวางแผนการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การประเมินมูลค่าระบบนิเวศของโลก

ระบบนิเวศ	\$ พันล้าน
มหาสมุทร	8,318,000
ชายฝั่ง	12,568,000
ป่าเขตร้อน	3,813,000
ป่าเขตอบอุ่น	894,000
ทุ่งหญ้า	906,000
ป่าชายเลน	1,648,000
พื้นที่ชุ่มน้ำ	3,231,000
ทะเลสาบ แม่น้ำ	1,700,000
พื้นที่เกษตรกรรม	128,000
รวม	33,268,000

Constanza, R., et.al 1997 "The Value of the world's Ecosystem services and natural Capital" Nature vol.387:253-260

ตัวอย่างผลการประเมินมูลค่าของบริการจากระบบนิเวศ

กิจกรรม	ระบบนิเวศ	ผู้ซื้อบริการ	ผู้ขายบริการ	ราคา เฮกตาร์/ปี	ประเทศ
การปลูกป่า ทดแทน	-การควบคุมความเค็ม -อุปทานน้ำสะอาด	สมาคมเกษตรกรที่อยู่ ปลายน้ำ	รัฐบาลและเจ้าของ ที่ดินที่อยู่ต้นน้ำ	45	Murray Darling ออสเตรเลีย
การลดการใช้น้ำ และปัจจัยการผลิต	-การควบคุมคุณภาพน้ำ -อุปทานน้ำสะอาด	บริษัทเอกชนที่ผลิตและ จำหน่ายน้ำแร่ Perrier, Vittel	เกษตรกรที่ใช้ที่ดิน บริเวณต้นน้ำ	230	Rhnie-Meuse Basin ฝรั่งเศส
การรักษาและการ จัดการป่าที่ปลูก ขึ้นทดแทน	-อุปทานน้ำสะอาด -แหล่งที่อยู่อาศัยของ สัตว์ป่า -มรดกทางด้าน วัฒนธรรม	องค์กรป่าไม้ของประเทศ คอสตาริกา	เจ้าของที่ดินเอกชน ที่อยู่ต้นน้ำ	45-116	ป่าต้นน้ำ Senapiqui คอสตาริกา
การรักษาและการ จัดการป่าที่ปลูก ขึ้นทดแทน	-ไฟฟ้าพลังน้ำ -การควบคุมกระแสน้ำ -การควบคุมการ ตกตะกอนของดิน	องค์กรป่าไม้ของประเทศ คอสตาริกา บริษัทผลิตไฟฟ้า Energy Global	เจ้าของที่ดินเอกชน ที่อยู่ต้นน้ำ	48	ป่าต้นน้ำ Senapiqui คอสตาริกา
การอนุรักษ์ดิน	-การรักษาหน้าดิน การควบคุมการ ตกตะกอนของดิน	กระทรวงเกษตรของ สหรัฐอเมริกา	เกษตรกร	125	สหรัฐอเมริกา

ตัวอย่างผลการประเมินมูลค่าของบริการจากระบบนิเวศ

กิจกรรม	ระบบนิเวศ	ผู้ซื้อบริการ	ผู้ขายบริการ	ราคา เฮกตาร์/ปี	ประเทศ
การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ	-การควบคุมคุณภาพน้ำ การควบคุมกระแสน้ำ -อุปทานน้ำสะอาด -แหล่งที่อยู่อาศัยของ สัตว์ป่า	รัฐปานามา	รัฐบาลท้องถิ่นและ เจ้าของที่ดินเอกชน	170	รัฐปานามา บราซิล
การรักษาและการ จัดการป่าที่ปลูก ขึ้นทดแทน	-การรักษา สภาพแวดล้อมและ คุณภาพน้ำ	บริษัทจัดการน้ำของ เอกชน	เกษตรกรผู้ปลูกป่า	120\$/ เฮกตาร์/ปี	Cindaneu อินโดนีเซีย
การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ	-ป้องกันการตัดไม้ ทำลายป่า -การควบคุมการ ตกตะกอนของดิน	บริษัทผลิตน้ำประปา ท้องถิ่น	เกษตรกรที่ใช้ที่ดิน บริเวณต้นน้ำ		เทือกเขา Montala, Aceh อินโดนีเซีย
การปลูกป่า การอนุรักษ์แหล่ง ปลา	-การควบคุมคุณภาพน้ำ -การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	รัฐบาลท้องถิ่น	เกษตรกรผู้ปลูกป่า		Singarak Watershed อินโดนีเซีย

ที่มา : 1. The World Conservation Union (IUCN) “Pay” Establishing for Watershed Services. 2006 อ้างใน อรรถพรณ ศรีเสาวลักษณ์ รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษามูลค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ, องค์การพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ 2552

ตัวอย่างผลการประเมินมูลค่าของบริการจากระบบนิเวศ

ชื่อการศึกษา	ปีที่ศึกษา	วิธีการศึกษา	มูลค่าจากการท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา
1. มูลค่าทางนันทนาการและมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมดของหมู่เกาะพีพี.	2545	Travel cost	CS per visitor: 6,628 baht CS per visit: 3,520 baht	นพดล จันระวัง วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. มูลค่าทางเศรษฐกิจเชิงนันทนาการของเกาะช้างในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง	2549	Travel cost	CS per visitor: 2,372.29 baht	ภาควัฒน์ ธีบุญรัตน์กุล ภาค นิพนธ์เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย, สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
3. มูลค่าทางนันทนาการของกิจกรรมดำน้ำดูปะการังในอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม	2553	Travel Cost	CS per visitor: 25,626.82 baht CS per visit= 12,813.41 baht	จุลภัทร อังศุวิริยะ. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

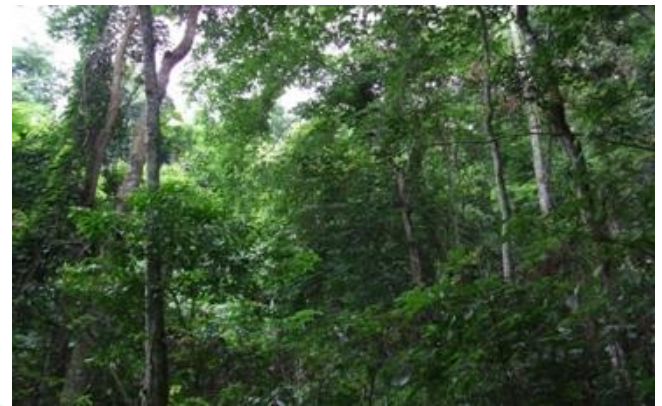
ตัวอย่างผลการประเมินมูลค่าของบริการจากระบบนิเวศ

▶ **กรณีศึกษา ป่าไม้ไทย**

“หลักเกณฑ์การคิดคำนวณค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมจากการทำลายป่าไม้”

ศึกษาโดย

ดร.พงษ์ศักดิ์ วิทวัสชุติกุล, สำเร็จ ปานอู๋หัย,
โสภา ศิริไพพรรณ และ บุญมา ดีแสง
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ตัวอย่างผลการประเมินมูลค่าของบริการจากระบบนิเวศ

▶ กรณีศึกษา ป่าไม้ไทย

Service	วิธีการประเมินมูลค่า	
การควบคุมกลไก ของระบบ Regulating Services	การห้ามของชั้น อินทรีย์สารเป็น หน้าดิน	มูลค่าดินสูญหาย : คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการนำ ดินที่สูญเสียดึงออกไป กลับขึ้นไปปลูกไว้ที่เดิม
	การเก็บกักน้ำ	มูลค่าน้ำสูญหาย : แปลงค่าความสูงของน้ำทั้ง 3 ส่วน คือ ดินไม่ดูดซับ คายระเหย และฝน ตกลง ให้เป็นปริมาณน้ำทั้งหมด ในพื้นที่ 1 ไร่ นำความจุของรถบรรทุกน้ำ มาหา จำนวนรถที่ต้องใช้บรรทุกน้ำขึ้นไปฉีดพรม และ คูณด้วยค่าจ้างเหมารถบรรทุก
	ปริมาณธาตุอาหาร ในดิน	มูลค่าปุ๋ยสูญหาย : แปลงค่าความเข้มข้นของ ธาตุ N, P และ K ให้เป็นปริมาณธาตุอาหารที่ อยู่ในชั้นดินผิวในพื้นที่ 1 ไร่ นำผลลัพธ์ ที่ได้มาประเมินค่าแม่ปุ๋ยแต่ละชนิด แล้วคูณ ด้วยราคาปุ๋ย

ตัวอย่างผลการประเมินมูลค่าของบริการจากระบบนิเวศ

▶ **กรณีศึกษา แม่น้ำเพชรบุรี**

“มูลค่าบริการทางนิเวศของแม่น้ำเพชรบุรี”

ศึกษาโดย

ศักดิ์ศรี รักไทย¹, ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ² และกอบเกียรติ ผ่องพูน³

¹นิสิตปริญญาเอก วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

วิทยาลัยสิ่งแวดล้อม,

E-mail: nokrakthai@yahoo.com

²Ph.D. (Development studies), รองศาสตราจารย์,

คณะเศรษฐศาสตร์,

³Ph.D. (Agricultural and Irrigation Engineering), รองศาสตราจารย์,

คณะวิศวกรรมทรัพยากรน้ำ,

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตัวอย่างผลการประเมินมูลค่าของบริการจากระบบนิเวศ

► กรณีศึกษา แม่น้ำเพชรบุรี

ตัวอย่างการพิจารณาบริการจากระบบนิเวศโดยศึกษาเปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่น

ประเภทของบริการ ทางนิเวศวิทยา	รายการศึกษา			
	Contanza et al. (1997)	Loomis et al. (2000)	Zhongmim et al. (2003)	กรมควบคุมมลพิษ (2542)
(1) ควบคุมการไหลของน้ำ	+			
(2) แหล่งน้ำใช้ (เพื่อการเกษตร อุปโภค บริโภค และอุตสาหกรรม)	+	+	+	+
(3) การบำบัดของเสีย	+	+	+	+
(4) แหล่งอาหาร	+			
(5) นันทนาการ	+			
(6) การทำน้ำให้บริสุทธิ์ตามธรรมชาติ	+	+		
(7) การควบคุมการชะล้างพังทลายของดิน		+	+	
(8) แหล่งที่อยู่อาศัยของปลาและสัตว์ป่า		+	+	
(9) การควบคุมความเค็ม			+	

หมายเหตุ: + หมายถึงเกิดมูลค่าบริการทางนิเวศในด้านนั้น

ตัวอย่างผลการประเมินมูลค่าของบริการจากระบบนิเวศ

▶ กรณีศึกษา แม่น้ำเพชรบุรี

Service	วิธีการประเมินมูลค่า
บริการทางด้านการเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	ใช้มูลค่าตลาด (Market Value) คำนวณได้จากผลประโยชน์สุทธิของการปลูกข้าวนาปรังต่อหน้า 1 ลูกบาศก์เมตร
บริการด้านการเป็นแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค	ประเมินโดยใช้ความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay) ของประชาชนในการบริโภคน้ำประปา ซึ่งคำนวณได้จากผลประโยชน์สุทธิจากการจำหน่ายน้ำของการประปาสวนภูมิภาคสาขาเพชรบุรีช่วงฤดูแล้งระหว่างเดือนมกราคมถึงมิถุนายน

ตัวอย่างผลการประเมินมูลค่าของบริการจากระบบนิเวศ

▶ กรณีศึกษา แม่น้ำเพชรบุรี

Service	วิธีการประเมินมูลค่า
บริการด้านการเป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม	ต้นทุนความเสียหาย (Damage Cost) จากการไม่มีน้ำใช้สำหรับการประกอบกิจการปูนซีเมนต์ และโรงแรมคำนวณได้จากผลประโยชน์สุทธิของกิจการปูนซีเมนต์และโรงแรมที่ลดลงจากการไม่ได้ผลิตสินค้าและบริการในช่วงฤดูแล้ง
บริการด้านการบำบัดน้ำเสียและควบคุมความเค็มตามธรรมชาติ	ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ของการใช้น้ำจากแม่น้ำเพชรบุรีสำหรับบำบัดน้ำเสียและผลักดันน้ำเค็มโดยใช้มูลค่าบริการทางนิเวศที่ดีที่สุดที่ไม่ได้เลือก

ตัวอย่างผลการประเมินมูลค่าของบริการจากระบบนิเวศ

▶ กรณีศึกษา แม่น้ำเพชรบุรี

Service	มูลค่าของบริการ
บริการทางด้านการเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	542.50 ล้านบาทต่อปี
บริการด้านการเป็นแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค	91.53 ล้านบาทต่อปี
บริการด้านการเป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม	ปูนซีเมนต์ 1,145.21 ล้านบาทต่อปี โรงแรม 276.00 ล้านบาทต่อปี
บริการด้านการบำบัดน้ำเสียและควบคุมความเค็มตามธรรมชาติ	ไม่มีบริการด้านบำบัด*
	มีมูลค่ารวม 2,055.24 ล้านบาทต่อปี

*ปริมาณน้ำที่คงเหลือไว้ในแม่น้ำเพชรบุรีจำนวนนี้ไม่อาจทำให้คุณภาพน้ำของแม่น้ำเพชรบุรีอยู่ในค่ามาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ตามที่กรมควบคุมมลพิษกำหนดได้เนื่องจากมีค่าปริมาณความต้องการออกซิเจนของสิ่งมีชีวิต (BOD) เฉลี่ยตลอดลำน้ำเท่ากับ 7.36 มิลลิกรัมต่อลิตรซึ่งมากกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตร ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าแม่น้ำเพชรบุรีไม่มีมูลค่าบริการทางนิเวศด้านการบำบัดน้ำเสียและควบคุมความเค็มตามธรรมชาติ

ตัวอย่างการนำ Ecosystem service มา ประยุกต์ใช้กับเครื่องมือ LCA

▶ กรณีศึกษา กังหันลม

**“Sustainable Nanotechnology:
Need to Consider the Role of Ecosystem
Services in LCA”**

ศึกษาโดย

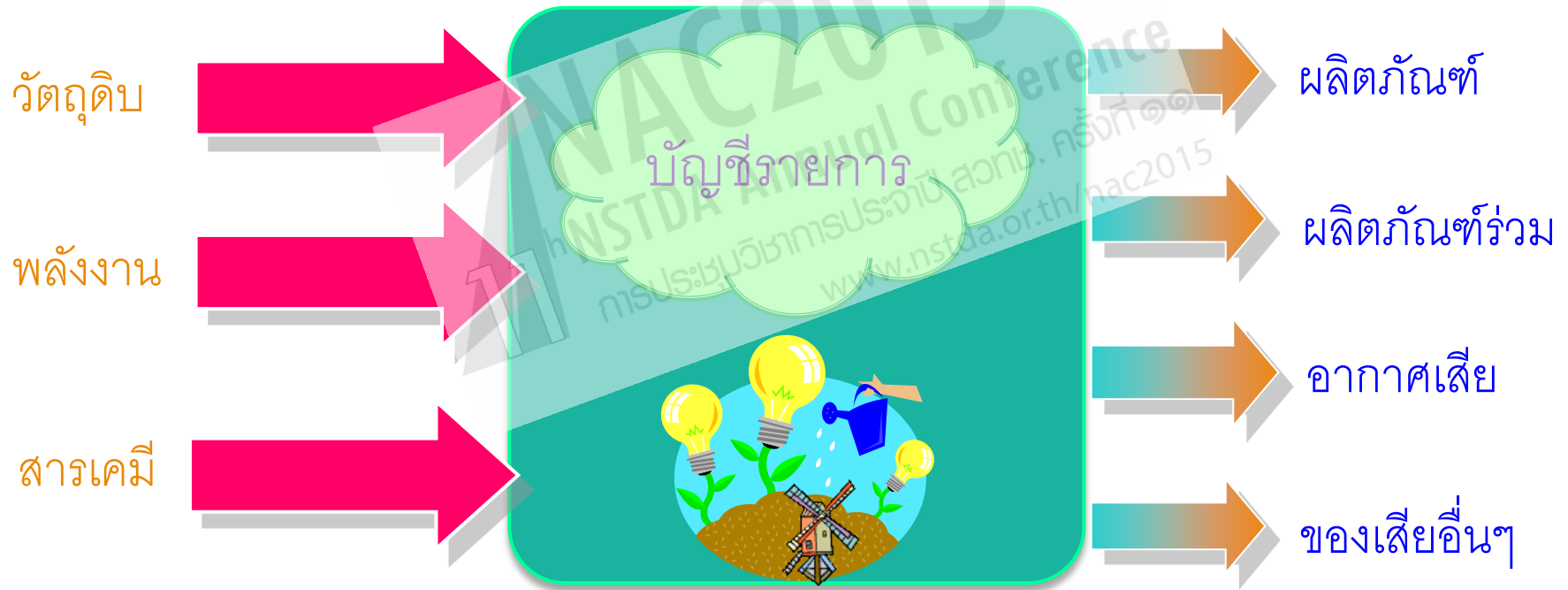
Bhavik R. Bakshi

Department of Chemical and Biomolecular Engineering

The Ohio State University, Columbus, OH 43210

ตัวอย่างการนำ Ecosystem service มา ประยุกต์ใช้กับเครื่องมือ LCA

จัดทำบัญชีรายการเข้า – ออก ของกระบวนการผลิตสำหรับการ
ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิต (LCA)

ตัวอย่างการนำ Ecosystem service มา ประยุกต์ใช้กับเครื่องมือ LCA

Ecosystem Services

บัญชีรายการสารขาเข้า เมื่อถูกมองในมุมมองของการให้บริการของนิเวศ

▶ **แหล่งสำรอง Provisioning**

- Fossil fuels and minerals
- Water

▶ **การควบคุมกลไก Regulating**

- Air quality regulation
- Climate & Water regulation
- Waste processing

▶ **Supporting**

- Primary production
- Water cycling

ตัวอย่างการนำ Ecosystem service มา ประยุกต์ใช้กับเครื่องมือ LCA

□ PROVISIONING SERVICES

- Fuels
  - Crude Oil; Natural gas; Coal; Nuclear fuel
- Ores
  - Iron; Copper; Silver; Zinc and lead; Gold; Other metallic ores
- Non-metallic
  - Minerals; Crushed stone; Sand
- Water
  - Irrigation water
  - Thermoelectric power generation water
  - Public Supply Water

■ Primary production

- Wood
- Grass
- Land
  - Cropland; Rangeland and pasture; Timber

□ SUPPORTING SERVICES

- Mineralization
- Nitrogen, Phosphorus
- Soil
  - Nitrogen deposition from atmosphere; Detrital matter; erosion
  - Farm, Timber, Ranch

■ Wind

□ REGULATING SERVICES

- Carbon Sequestration
  - Forest, Farm, Ranch
  - Soil
  - Ocean
- Air Quality
- Water Regulation
- Climate Regulation
- Disease Regulation
- Pest Regulation

Thank you for your attention!!

11th NSTDA Annual Conference
NSTDA Annual Conference
การประชุมวิชาการประจำปี สวทช. ครั้งที่ ๑๑
www.nstda.or.th/nac2015

สุทธิวรรณ ธรรมสกนธ์
ห้องปฏิบัติการประเมินวัฏจักรชีวิต (LCA LAB)
ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สวทช.

soottiwn@mtec.or.th
02-5646500 ต่อ 4775